

2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З.С. Варналій. – 4-те вид. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – 302 с.
3. Кампо Г. М. Управління розвитком малого бізнесу регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 / Г. М. Кампо; Ужгородський національний університет. - Ужгород, 2009. — 21 с. Мали і середні підприємства України: показники діяльності та стратегії розвитку // Пріоритети. - 2005. - № 3-4. - С. 35-45
4. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. [Електронний ресурс] – К.: Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства, 2014. Режим доступу: <http://www.dktr.gov.ua/files/042dbf480c.doc>.

УДК 339.37 (477)

Пугачевська К. Й.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та
управління економічними процесами,
Мукачівського державного університету

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Розвиток торгівлі в Україні відбувається в стані погіршення загальної економічної ситуації в державі. На сьогодні економіка України розвивається в несприятливих умовах, що знаходить своє відображення у негативних тенденціях зміни основних соціально-економічних показників.

Дослідження проблем розвитку роздрібною торгівлі відноситься до сфери наукових інтересів провідних вітчизняних дослідників: С. Давиденко, Я. Жаліло, В. Лагутін, А. Мазаракі, В. Точилін, М. Якубовський та ін.

Торгівля є найважливішою сферою формування і стабілізації споживчого ринку, координуючою ланкою в системі міжгалузевих, регіональних та міжрегіональних зв'язків, дієвим механізмом задоволення соціальних потреб, сприяє ефективному розвитку виробництва і впливає на формування його обсягів і перспективних напрямів. Місце торгівлі в національній економіці, її ресурсний потенціал і вплив на соціально-економічний розвиток країни визначають основні показники, як забезпечення товарно-грошового обміну у формі купівлі-продажу на суму, що перевищує 1,8 трлн. грн. в рік, задоволення 75-80% матеріальних потреб населення, через залучення до обороту величезних товарних ресурсів; формування у торгівлі 14-15% ВВП, забезпечуваність зайнятості не менше 25% трудових ресурсів країни.

Кількісні та якісні перетворення у роздрібній торгівлі України відбуваються під впливом ряду факторів, серед яких слід виділити купівельну спроможність, рівень товарозабезпечення, рівень розвитку матеріально-технічної бази, інституціональні перетворення, а також рівень концентрації та конкуренції.

Торгівля як сполучна ланка між товаровиробниками та споживачами не може залишатись за межами економічних тенденцій розвитку суспільства в будь-якій країні. Розвиток роздрібною торгівлі в Україні проходить в умовах суспільно-політичної кризи, воєнного конфлікту, що сприяло коливанню курсів валют, високому рівню інфляції, зниженню реальних грошових доходів населення, зниженню обсягів споживчого та комерційного кредитування, зменшенню обсягів вітчизняного виробництва та зростанню вартості імпортової продукції, погіршенню умов ведення бізнесу.

За період 2010-2014 роки оборот роздрібною торгівлі та роздрібний товарооборот в фактичних цінах зросли у 1,7 та 1,6 рази відповідно (від 541 548 млн.грн у 2010 році до 901 923,7 млн.грн у 2014 році та від 280 890 млн.грн. до 438342,7 млн.грн. відповідно), в той же час індекс змін цих показників у порівняних цінах вказує на спад обсягів реалізації починаючи з 2012 року.

Динаміка показників економічної активності внутрішньої торгівлі свідчить, що роздрібний товарооборот підприємств знизився у 2014 році у порівнянні з 2010 роком на 20,1

пункт, а оборот роздрібної торгівлі на 18,7 пунктів. Оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі знизився у 2014 році у порівнянні з 2011 роком на 18,6 пунктів

Відчутним є скорочення кількості об'єктів роздрібної торгівлі (в 1,3 рази за період з 2010-2014 роки на 15208 одиниць), з них магазинів на 9379 одиниць, відповідно забезпеченість населення мережею роздрібної торгівлі знижується, особливо різке зниження характерне для 2014 року. До 2013 року характерним є збільшення торгових площ магазинів при скороченні їх кількості, що може характеризувати процеси укрупнення, збільшення кількості супермаркетів та гіпермаркетів.

Що стосується пропорцій товарної структури роздрібного товарообороту з точки зору продовольчих та непродовольчих товарів, то спостерігається скорочення частки непродовольчих товарів у роздрібному товарообороті (з 60,5% до 58,7% на 1,8 пункт). Це свідчить про зниження рівня життя населення, адже, саме у кризових періодах споживачі намагаються знизити свої поточні споживчі витрати за рахунок скорочення споживання непродовольчих товарів на користь продовольчих. Питома вага продовольчих товарів має тенденцію до зростання з 39,5 до 41,3%.

Важливим аспектом аналізу розвитку роздрібного товарообороту підприємств України є його регіональний розподіл. З-поміж регіонів країни помітними обсягами роздрібного товарообороту характеризуються підприємства Дніпропетровської (9,3), Харківської (8,9), Одеської (7,1), Львівської (5,7) областей. Слід відмітити, що взятий для порівняння 2012 р. яскраво відображає значну питому вагу Донецької (10,3% у 2012 р.) та Луганської (4,4%) областей у структурі роздрібного товарооборту, частка яких у результаті окупації частини Східних регіонів України склала у 2015 р. 3,0 % та 0,7% відповідно.

Оборот роздрібної торгівлі за січень-травень 2015 року порівняно з відповідним періодом попереднього року скоротився на 24,7% (торік – збільшився на 2,9%). Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібної торгівлі та ресторанного господарства за січень-травень 2015 року зменшився у порівняних цінах проти січня-травня 2014 року на 25,4%.

В той же час внутрішня торгівля України продовжує розвиватися в основному екстенсивним шляхом, а для забезпечення якісних перетворень необхідною є активізація інвестиційних процесів у цій сфері діяльності, особливо в частині розширення масштабів і асортименту реалізації інноваційної продукції та підвищення якості товарів.

Торгівля є однією з важливих галузей національної економіки, що забезпечує підтримку вітчизняних товаровиробників, сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, забезпечує наповнення бюджету країни, підтримує збалансованість виробництва й споживання, формує частку валової доданої вартості країни, забезпечує економічно активне населення робочими місцями. В умовах євроінтеграційних прагнень України, незважаючи на труднощі соціально-економічного й політичного характеру, торговельна діяльність залишається однією із ключових галузей національної економіки.

Література:

1. Апопій В.В. Глобалізаційні процеси і нові тенденції розвитку внутрішньої торгівлі України /В.В. Апопій, Р.В. Криган, О.Р. Процишин // Торговля, комерція, підприємництво: збірник наукових праць ЛКА / відповідальний за випуск Б.М. Мізюк; ред. кол.: В.В. Апопій, Ю.А. Дайновський, С.В. Скібінський та ін.. – 2013. – Вип. 15. – С.6-12.
2. Якубовський М.М. Внутрішній ринок як дзеркало проблем української промисловості / М.М. Якубовський // Економіка України. – № 8. – 2012. – С. 4-15.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Стефанишин О.Б. Розвиток внутрішньої торгівлі в Україні на тлі загальних економічних тенденцій\ InnovativeSolutionsinModernScience № 3 (3), 2016